

МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВНУТРІШНІХ СПРАВ
СУМСЬКА ФІЛІЯ

Кафедра гуманітарних дисциплін

РОБОЧА ПРОГРАМА

навчальної дисципліни

**«Основи етичної та психологічної підготовки поліцейських»
первинної професійної підготовки поліцейських з професії 5162
«Поліцейський (за спеціалізаціями)»**

262 Правоохоронна діяльність (поліцейські)

Суми 2024

ЗАТВЕРДЖЕНО

Науково-методичною радою
Харківського національного
університету внутрішніх справ
Протокол від 14.08.2024 № 8

СХВАЛЕНО

Вченою радою Сумської філії
Харківського національного
університету внутрішніх справ
Протокол від 08.07.2024 № 8

ПОГОДЖЕНО

Секцією Науково-методичної ради
ХНУВС з гуманітарних та
соціально-економічних дисциплін
Протокол від 13.08.2024 № 7

Розглянуто на засіданні кафедри гуманітарних дисциплін Сумської філії
Харківського національного університету внутрішніх справ (протокол від
27.06.2024 № 22)

Розробник:

Доцент кафедри гуманітарних дисциплін Сумської філії Харківського
національного університету внутрішніх справ, кандидат філософських наук
Тетяна ПОНОМАРЕНКО

Рецензенти:

1. Доцент кафедри юридичних дисциплін Сумської філії Харківського
національного університету внутрішніх справ, доктор юридичних наук, доцент
Олена МАРКОВА
2. Доцент кафедри психології Сумського державного педагогічного
університету імені А. С. Макаренка, кандидат психологічних наук, доцент
Дмитро УСИК

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Шифри та назви галузі знань, код та назва спеціальності, ступень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни
Загальна кількість годин – <u>36</u> Кількість тем – <u>11</u>	Професія 5162 «Поліцейський» 262 Правоохоронна діяльність (поліцейські)	Навчальний курс <u>1</u> Семестр <u>1</u> Вид контролю: <u>залік</u>
Розподіл навчальної дисципліни за видами занять:		
Лекції – <u>22 години</u> ; <u>Практичні заняття – 14 годин</u> ; Індивідуальні завдання: Есе – <u>1, семестр 1</u>		

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета: опанування здобувачами вищої освіти понятійного апарату, оволодіння системою психологічних знань, умінь і навичок, які необхідні для формування професійної майстерності працівника поліції та ефективного виконання ними оперативно-службових завдань.

Завдання: сприяти формуванню у здобувачів вищої освіти почуття професійного і громадянського обов'язку, гуманності, толерантності, поважного ставлення до закону, чесності, патріотизму та інших моральних якостей, необхідних професіоналам при виконанні службових завдань; ознайомити здобувачів вищої освіти із загальними принципами професійно-психологічної підготовки та професійного становлення особистості працівника поліції; сформулювати чітке уявлення про психологічні закономірності та техніки професійного спілкування, психологічного впливу; навчити методам та засобам психологічної саморегуляції в умовах виконання оперативно-службових завдань..

Міждисциплінарні зв'язки: викладання навчальної дисципліни «Основи етичної та психологічної підготовки поліцейських» вимагає знань нормативно-правових актів стосовно діяльності поліції в Україні, усвідомлення особливостей процесу реалізації службових повноважень працівників поліції та має взаємозв'язок з іншими дисциплінами, серед яких: профільні юридичні дисципліни, юридична деонтологія, соціальні та поведінкові науки – етика, психологія, юридична психологія, культурологія, конфліктологія,

культурологія, соціологія тощо.

Очікувані результати навчання. У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен

знати:

- основні поняття професійної етики;
- основні поняття професійної психології;
- показники професійної деформації особистості працівника поліції;
- особливості комунікації в системі «юрист-громадянин»;
- Кодекс професійної етики поліцейського;
- основні види психологічного впливу в професійній діяльності працівника поліції;
- сутність психопрофілактики та психогігієни;
- шляхи формування морально-психологічної стійкості працівників поліції;

вміти:

- вільно володіти поняттями та категоріями, що розкривають суть предмету;
- розуміти принципи і мати навички етичної поведінки, соціально відповідальної та свідомої діяльності у сфері правоохоронної діяльності;
- організовувати культурний діалог на рівні, необхідному для ефективної професійної діяльності;
- збирати необхідну інформацію з різних джерел, аналізувати і оцінювати її;
- формувати і перевіряти гіпотези, аргументувати висновки;
- проводити психологічний аналіз ситуацій професійного спілкування;
- попереджати та долати стресові стани;
- використовувати прийоми саморегуляції у професійній діяльності;
- володіти вербальними і невербальними комунікативними засобами для досягнення поставлених службових завдань;
- долати в собі можливі прояви девіантної поведінки (схильність до пияцтва, вживання наркотичних засобів, суїцидальні тенденції);
- здійснювати координацію діяльності суб'єктів забезпечення публічної безпеки і порядку, а також комунікацію з фізичними та юридичними особами з метою своєчасного реагування на кримінальні злочини, адміністративні правопорушення та події.

3. Програма навчальної дисципліни

ТЕМА № 1. «Основи професійної етики. Формування системи цінностей поліцейського».

Основи професійної етики. Поняття та завдання. Поняття: «мораль», «моральність», «етикет», «моральна цінність», «норма». Співвідношення правових та моральних норм. Особливості професійної етики поліцейського. Правила етичної поведінки поліцейських. Формування системи цінностей Національної поліції України та поліцейського.

ТЕМА № 2. «Толерантність. Профілактика упереджень та стереотипів у роботі поліцейського. Дискримінація: сутність, складники, форми і прояви».

Толерантність. Профілактика упереджень та стереотипів у роботі поліцейського. Дискримінація: сутність, складники, форми і прояви. Толерантність, повага до розмаїття та рівність людей як ключові цінності поліцейського. Принципи поліцейської діяльності в багатонаціональному суспільстві. Дискримінація та її складові. Форми і прояви дискримінації. Природа ксенофобії, стереотипи та упередження. Прояви ксенофобії: расизм, антисемітизм, ісламофобія та гомофобія. Дискримінація за ознакою статі. Міжнародні та національні стандарти у сфері запобігання та протидії дискримінації. Практика міжнародних організацій та судових установ у справах про дискримінацію різних соціальних груп. Запобігання та протидія дискримінації в Україні. Закон України «Про засади запобігання та протидії дискримінації в Україні». Закон «Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків». Інклюзивне суспільство (безбар'єрний простір). Конвенція про права осіб з інвалідністю.

ТЕМА № 3. «Запобігання та протидія дискримінації в Україні. Гендерна рівність».

Ключові положення законодавства України «Про засади запобігання та протидії дискримінації в Україні», «Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків». Запобігання та протидія дискримінації в Україні. Виявлення ознак дискримінації різних категорій соціальних груп та визначення способів протидії за запропонованими ситуаціями (кейсами). Аналіз форм розумного пристосування для запобігання дискримінації різних соціальних груп. Порівняльний аналіз злочину на ґрунті ненависті з ознаками дискримінації

ТЕМА № 4. «Поняття спілкування. Вербальна і невербальна комунікація. Сутність офіційного спілкування та його складники».

Поняття спілкування, види спілкування. Вербальна і невербальна комунікація. Сутність офіційного спілкування та його складники. Канали

комунікації. Правила комунікації поліцейського. Особливості спілкування поліцейських з особами за ознакою статі.

ТЕМА № 5. «Психологічні бар'єри у спілкуванні. Способи вирішення конфліктів та методи протидії маніпуляціям. Спілкування поліцейського в особливих умовах».

Психологічні бар'єри у спілкуванні. Види та причини психологічних бар'єрів спілкування. Прийоми подолання психологічних бар'єрів спілкування. Поняття конфлікту та його види. Конфліктогени як причини виникнення конфліктів. Стадії розвитку конфлікту. Способи вирішення конфліктів у діяльності поліцейських. Методи виявлення та протидії маніпуляції. Особливості управління конфліктами на ґрунті дискримінації та ненависті за ознакою статі.

Особливі умови спілкування поліцейського в службовій діяльності. Інструменти комунікації для досягнення поставлених цілей: аргументація, наведення фактів тощо. Загальні правила поведінки та комунікації поліцейського під час спілкування з особою, яка перебуває у стані зміненої свідомості (алкогольного або наркотичного сп'яніння, посттравматичний стресовий розлад). Особливості ефективної комунікації поліцейського з психічно неврівноваженими особами.

ТЕМА № 6. «Проведення опитування, його етапи».

Проведення опитування, етапи опитування. Опитування особи в ситуації службової діяльності. Поняття, види, підготовка до проведення опитування. Специфіка проведення опитування різних категорій осіб, етапи опитування. Види та правила постановки запитань до особи. Особливості опитування осіб за ознакою статі. Особливості спілкування поліцейського з неповнолітніми особами. Особливості психофізіологічного розвитку дитини на різних вікових етапах, врахування цих особливостей при проведенні опитування. Встановлення контакту з опитуваною особою.

ТЕМА № 7. «Комунікативні особливості взаємодії поліцейських із представниками ЗМІ та громадськістю».

Комунікативні особливості взаємодії поліцейських з представниками ЗМІ та громадськістю. Комунікативні особливості взаємодії поліцейських з ветеранами. Правові підстави взаємодії поліцейських з представниками ЗМІ та громадськістю. Правила спілкування зі ЗМІ. Окремі випадки надання коментарів представникам ЗМІ. Типові фрази для спілкування з представниками ЗМІ. Ефективне спілкування з групою людей.

ТЕМА № 8. «Загальна теорія стресу. Стрес у роботі поліцейського».

Поняття «стрес». Різновиди стресу. Ступені вираження стресу. Фази переживання стресу. Фізіологічні та психологічні механізми стресу. Причини

виникнення стресу (суб'єктивні та об'єктивні). Форми прояву стресу. Зміна поведінкових реакцій та когнітивних процесів при стресі.

ТЕМА № 9. «Професійний стрес. Стресогенні фактори в роботі поліцейського. Посттравматичний стресовий розлад».

Поняття «професійного стресу». Стресогенні фактори в роботі поліцейського. Синдром «емоційного вигорання». Негативні наслідки тривалого стресу: психосоматичні захворювання. Травматичний стрес, причини та наслідки, фази психологічної реакції на травму. Посттравматичний стресовий розлад, ознаки та профілактика. Професійне вигорання.

ТЕМА № 10. «Ресурси стресостійкості та способи подолання стресу».

Загальні підходи до нейтралізації та управління стресом. Способи управління професійним стресом (біохімічні, фізіологічні та психологічні).

ТЕМА № 11. «Перша психологічна допомога в роботі поліцейського».

Загальні рекомендації та особливості надання першої психологічної допомоги особі у стані апатії, страху, агресії, плачу, істерики. Етичні принципи надання першої психологічної допомоги поліцейськими особам у різних станах. Психологічна допомога у випадках спілкування із жертвою насильства та при спробі особи здійснити суїцид.

4. Структура навчальної дисципліни

4.1.1. Розподіл часу навчальної дисципліни за темами

Номер та назва навчальної теми	Кількість годин відведених на вивчення навчальної дисципліни						Вид контролю
	Всього	з них:					
		Лекції	Семінарські заняття	Практичні заняття	Лабораторні заняття	Самостійна робота	
Семестр № 1							
Тема № 1. Основи професійної етики. Формування системи цінностей поліцейського	2	2	-	-	-	-	
Тема № 2. Толерантність. Профілактика упереджень та стереотипів у роботі поліцейського. Дискримінація: сутність, складники, форми і прояви	2	2	-	-	-	-	
Тема № 3. Запобігання та протидія дискримінації в Україні. Гендерна рівність	2	2	-	-	-	-	
Тема № 4. Поняття спілкування. Вербальна і невербальна комунікація. Сутність офіційного спілкування та його складники	4	2	-	2	-	-	
Тема № 5. Психологічні бар'єри у спілкуванні. Способи вирішення конфліктів та методи протидії маніпуляціям. Спілкування поліцейського в особливих умовах	8	2	-	6	-	-	
Тема № 6. Проведення опитування, його етапи	2	2	-	-	-	-	
Тема № 7. Комунікативні особливості взаємодії поліцейських із представниками ЗМІ та громадськістю	2	2	-	-	-	-	
Тема № 8. Загальна теорія стресу. Стрес у роботі поліцейського	2	2	-	-	-	-	
Тема № 9. Професійний стрес. Стресогенні фактори в роботі поліцейського. Посттравматичний стресовий розлад	2	2	-	-	-	-	
Тема № 10. Ресурси стресостійкості та способи подолання стресу	6	2	-	4	-	-	
Тема № 11. Перша психологічна допомога в роботі поліцейського	4	2	-	2	-	-	
Всього за семестр № 1	36	22	-	14	-	-	залік

4.1.2. Питання, що виносяться на самостійне опрацювання

Перелік питань до тем навчальної дисципліни	Література:
<p><u>Тема № 1. Основи професійної етики. Формування системи цінностей поліцейського</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Як співвідносяться між собою поняття «мораль», «норма», «етикет»? 2. Які професійно-етичні вимоги до діяльності поліцейських? 3. На яких нормативно-правових засадах ґрунтуються правила етичної поведінки поліцейських? 4. Яка специфіка дотримання вимог правил етичної поведінки поліцейських? 5. Яким чином у діяльності поліцейського реалізується принцип політичної нейтральності? 6. Які основні вимоги до поведінки поліцейських? 7. Які правила поводження поліцейського із затриманою особою? 8. Які правила професійно-етичної поведінки поліцейських при взаємодії з громадськістю та іншими державними органами? 9. Як у поведінці поліцейського можуть проявлятися його високі моральні якості? 10. Чи можна оцінити етику професійної поведінки поліцейського за одним вчинком? 11. Що включає «ставлення до себе» як складник професійної етики поліцейського? 12. Як між собою співвідносяться такі правові категорії, як «чесність», «гуманність», «сумлінність» та «дисциплінованість»? 13. Як контролюється дотримання професійної етики поліцейським? 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Етичні основи правоохоронної діяльності : навчально-методичні рекомендації для студ. юридичного факультету. Луцьк : Волин. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2022. 36 с. URL: https://cutt.ly/eefqMMNv 2. Професійна етика. <i>Доброчесність та етика</i> / ООН. Відень, 2021. URL: https://www.unodc.org/documents/e4/IntegrityEthics/E4J_Integrity_and_Ethics_Module_14_final_UKR.pdf 3. Професійна етика юриста : навчально-методичний посібник (у схемах) / за наук. ред. проф. В. С. Білхара. Львів : ПП «Арал», 2018. 108 с. URL: https://dspace.lvdvvs.edu.ua/bitstream/1234567890/2357/1/%D0%9F%D0%95%D0%AE%20.pdf
<p><u>Тема № 2. Толерантність. Профілактика упереджень та стереотипів у роботі поліцейського. Дискримінація: сутність, складники, форми і прояви</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. У чому проявляється принцип толерантності та поваги в діяльності поліцейських? 2. Що таке «дискримінація», які її складники? 3. Які форми дискримінаційних проявів у багатонаціональному суспільстві? 4. Які причини виникнення різних форм дискримінації? 5. Які наслідки можуть мати різні прояви дискримінації в суспільстві? 6. Що таке стереотипи й упередження? У чому їх різниця? 7. Які дискримінаційні прояви расизму, антисемітизму та інших форм ксенофобії? 8. Які найбільш розповсюджені стереотипи трапляються в роботі поліцейських? 9. Як впливають дискримінаційні прояви на життя та діяльність громад і соціальних груп у суспільстві? 10. Які прояви дискримінації найбільш розповсюджені в Україні? 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Етичні основи правоохоронної діяльності : навчально-методичні рекомендації для студ. юридичного факультету. Луцьк : Волин. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2022. 36 с. URL: https://cutt.ly/eefqMMNv 2. Професійна етика. <i>Доброчесність та етика</i> / ООН. Відень, 2021. URL: https://www.unodc.org/documents/e4/IntegrityEthics/E4J_Integrity_and_Ethics_Module_14_final_UKR.pdf 3. Професійна етика юриста : навчально-методичний посібник (у схемах) / за наук. ред. проф. В. С. Білхара. Львів : ПП «Арал», 2018. 108 с. URL: https://dspace.lvdvvs.edu.ua/bitstream/1234567890/2357/1/%D0%9F%D0%95%D0%AE%20.pdf
<p><u>Тема № 3. Запобігання та протидія дискримінації в Україні. Гендерна рівність</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Які прояви дискримінації найбільш розповсюджені в Україні? 2. За якими формами проявляється дискримінація осіб з особливими потребами? 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Етичні основи правоохоронної діяльності : навчально-методичні рекомендації для студ. юридичного факультету. Луцьк : Волин. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2022. 36 с. URL: https://cutt.ly/eefqMMNv

<p>3. У чому сутність розумного пристосування до інклюзивного суспільства?</p> <p>4. Яким чином, на вашу думку, можна запобігти проявам дискримінації у повсякденному житті?</p> <p>5. Якими міжнародними нормативно-правовими актами регулюються питання запобігання та протидії дискримінації?</p> <p>6. У чому полягає співпраця поліцейських із громадськими організаціями щодо запобігання та протидії дискримінації? Які можливості такої співпраці можуть бути реалізовані поліцейськими у службовій діяльності?</p> <p>7. За якими ознаками заборонена дискримінація?</p> <p>8. У чому проявляється дискримінація за ознакою статі?</p> <p>9. Що таке «інклюзивне суспільство»?</p>	<p>2. Професійна етика. <i>Доброчесність та етика</i> / ООН. Відень, 2021. URL: https://www.unodc.org/documents/e4/IntegrityEthics/E4J_Integrity_and_Ethics_Module_14_final_UKR.pdf</p> <p>3. Професійна етика юриста : навчально-методичний посібник (у схемах) / за наук. ред. проф. В. С. Бліхара. Львів : ПП «Арал», 2018. 108 с. URL: https://dspace.lvduvs.edu.ua/bitstream/1234567890/2357/1/%D0%9F%D0%95%D0%AE%20.pdf</p>
<p><u>Тема № 4. Поняття спілкування. Вербальна і невербальна комунікація. Сутність офіційного спілкування та його складники</u></p> <p>1. Які цілі спілкування можуть бути в діяльності поліцейських?</p> <p>2. Як умови поліцейської діяльності впливають на характер спілкування поліцейських?</p> <p>3. Яких правил має дотримуватися поліцейський в офіційному спілкуванні?</p> <p>4. Які особливості спілкування поліцейських з особами за ознакою статі?</p> <p>5. Які існують канали комунікації?</p> <p>6. Які складові невербальної комунікації?</p> <p>7. Які чотири позиції у спілкуванні може зайняти поліцейський?</p> <p>8. Які принципи спілкування поліцейського за службовим етикетом?</p>	<p>1. Борисова О. О. Поліцейська деонтологія : навчальний посібник. Одеса : Одеський державний університет внутрішніх справ, 2023. 164 с. URL: https://dspace.oduvs.edu.ua/server/api/core/bitstreams/7b38cfa8-f87e-4756-8ee7-a5e071acf466/content</p> <p>2. Етичні основи правоохоронної діяльності : навчально-методичні рекомендації для студ. юридичного факультету. Луцьк : Волин. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2022. 36 с. URL: https://cutt.ly/eefqMMNv</p> <p>3. Професійна етика. <i>Доброчесність та етика</i> / ООН. Відень, 2021. URL: https://www.unodc.org/documents/e4/IntegrityEthics/E4J_Integrity_and_Ethics_Module_14_final_UKR.pdf</p> <p>4. Швець Д. В., Бандурка О. М., Федоренко О. І., Мілорадова Н. Е., Бандурка І. О., Джагунов Г. В., Харченко С. В., Доценко В. В., Макарова О. П., Платковська О. В., Червоний П. Д., Радіонова Л. О., Геращенко, О. В. Психолого-педагогічні та правові засади діяльності поліції із захисту прав дитини : навч. посіб. Харків: ХНУВС, 2020. 284 с. URL: http://dspace.univd.edu.ua/xmlui/handle/123456789/6</p>
<p><u>Тема № 5. Психологічні бар'єри у спілкуванні. Способи вирішення конфліктів та методи протидії маніпуляціям. Спілкування поліцейського в особливих умовах</u></p> <p>1. Що є психологічним бар'єром, його сутність і види?</p> <p>2. Які причини виникнення психологічних бар'єрів?</p> <p>3. Які прийоми подолання психологічних бар'єрів?</p> <p>4. Що таке конфлікт та його види?</p> <p>5. Які існують способи вирішення конфліктів?</p> <p>6. Які існують стадії розвитку та фази конфлікту?</p> <p>7. Які особливості конфлікту за ознаками статі?</p> <p>8. Що таке маніпуляція?</p> <p>9. Які існують способи протидії маніпуляціям?</p> <p>10. Які є особливі умови спілкування у службовій діяльності поліцейського?</p> <p>11. Які існують інструменти комунікації?</p> <p>12. Як спілкуватися з агресивною особою?</p> <p>13. Як спілкуватися з особами у стані зміненої свідомості?</p> <p>14. Як спілкуватися з психічно неврівноваженими</p>	<p>1. Борисова О. О. Поліцейська деонтологія : навчальний посібник. Одеса : Одеський державний університет внутрішніх справ, 2023. 164 с. URL: https://dspace.oduvs.edu.ua/server/api/core/bitstreams/7b38cfa8-f87e-4756-8ee7-a5e071acf466/content</p> <p>2. Етичні основи правоохоронної діяльності : навчально-методичні рекомендації для студ. юридичного факультету. Луцьк : Волин. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2022. 36 с. URL: https://cutt.ly/eefqMMNv</p> <p>3. Професійна етика. <i>Доброчесність та етика</i> / ООН. Відень, 2021. URL: https://www.unodc.org/documents/e4/IntegrityEthics/E4J_Integrity_and_Ethics_Module_14_final_UKR.pdf</p> <p>4. Швець Д. В., Бандурка О. М., Федоренко О. І., Мілорадова Н. Е.,</p>

<p>особами?</p> <p>15. Які особливості спілкування з особами, що знаходяться у стресовому стані?</p>	<p>Бандурка І. О., Джагунов Г. В., Харченко С. В., Доценко В. В., Макарова О. П., Платковська О. В., Червоний П. Д., Радіонова Л. О., Геращенко, О. В. Психолого-педагогічні та правові засади діяльності поліції із захисту прав дитини : навч. посіб. Харків: ХНУВС, 2020. 284 с. URL: http://dspace.univd.edu.ua/xmlui/handle/123456789/96</p>
<p><u>Тема № 6. Проведення опитування, його етапи</u></p> <p>1. Які правові підстави застосування поліцейського заходу «опитування»?</p> <p>2. Скільки етапів опитування виділяють? У чому їх специфіка?</p> <p>3. Які є види запитань?</p> <p>4. Як правильно формулювати відкриті питання?</p> <p>5. У чому перевага закритих питань?</p> <p>6. З яких етапів складається алгоритм «воронка опитування»?</p> <p>7. Коли ефективніше застосувати альтернативні запитання?</p> <p>8. Які особливості комунікації з групою осіб?</p> <p>9. Як визначити лідера у групі підлітків та побудувати з ним комунікацію?</p> <p>10. Як спілкуватися з дитиною молодшого шкільного віку?</p> <p>11. Чи можна при опитуванні дитини ставити навідні питання?</p>	<p>1. Борисова О. О. Поліцейська деонтологія : навчальний посібник. Одеса : Одеський державний університет внутрішніх справ, 2023. 164 с. URL: https://dspace.oduvs.edu.ua/server/api/core/bitstreams/7b38cfa8-f87e-4756-8ee7-a5e071acf466/content</p> <p>2. Етичні основи правоохоронної діяльності : навчально-методичні рекомендації для студ. юридичного факультету. Луцьк : Волин. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2022. 36 с. URL: https://cutt.ly/eefqMMNv</p> <p>3. Професійна етика. <i>Доброчесність та етика</i> / ООН. Відень, 2021. URL: https://www.unodc.org/documents/e4/IntegrityEthics/E4J_Integrity_and_Ethics_Module_14_final_UKR.pdf</p> <p>4. Швець Д. В., Бандурка О. М., Федоренко О. І., Мілорадова Н. Е., Бандурка І. О., Джагунов Г. В., Харченко С. В., Доценко В. В., Макарова О. П., Платковська О. В., Червоний П. Д., Радіонова Л. О., Геращенко, О. В. Психолого-педагогічні та правові засади діяльності поліції із захисту прав дитини : навч. посіб. Харків: ХНУВС, 2020. 284 с. URL: http://dspace.univd.edu.ua/xmlui/handle/123456789/96</p>
<p><u>Тема №7. Комунікативні особливості взаємодії поліцейських із представниками ЗМІ та громадськістю</u></p> <p>1. Які існують права та обов'язки журналіста?</p> <p>2. Які є види ЗМІ?</p> <p>3. Які НПА регламентують порядок надання поліцією інформації громадськості?</p> <p>4. Які дані, отримані поліцейським під час службової діяльності, не підлягають розповсюдженню?</p> <p>5. Чи можна давати фіксувати на камеру ваше посвідчення поліцейського?</p> <p>6. Якими правилами спілкування зі ЗМІ користується поліцейський під час виконання службових завдань?</p> <p>7. Чи можна надавати недостовірну інформацію ЗМІ? Чому?</p> <p>8. Чи може поліцейський висловити власну думку щодо ситуації, якщо його запитують про неї?</p> <p>9. Які правила спілкування поліції з ветеранами?</p>	<p>1. Євдокімова О. О., Жданова І. В., Швець Д. В., Александров Ю. В., Барко В. І., Горбик Н. К., Землянська О. В., Кобикова Ю. В., Ламаш І. В., Логачев М. Г., Посохова Я. С., Саппа М. М., Тюріна В. О., Філоненко В. М., Чепіга Л. П., Шахова О. Г., Шевченко Л. О., Шелкошвєєв І. В., Шиліна А. А. Психологія у професійній діяльності поліції : навч. посіб. Харків: ХНУВС, 2018. 426 с. URL: http://dspace.univd.edu.ua/xmlui/handle/123456789/96</p> <p>2. Клименко І. В., Швець Д. В., Євдокімова О. О., Посохова Я. С. Пам'ятка працівника Національної поліції України : інф.-довід. матеріал. Харків: ХНУВС, 2017. 52 с. URL: http://dspace.univd.edu.ua/xmlui/handle/123456789/5265</p> <p>3. Логачев М. Г. Правові та психологічні аспекти застосування поліцією вогнепальної зброї: навч. посіб. Харків: ХНУВС, 2018. 232 с. URL: http://dspace.univd.edu.ua/xmlui/handle/123456789/96</p> <p>4. Шахова О. Г. Соціальна психологія особистості: навч. посіб. Харків: Контраст,</p>

	<p>2019. 116 с. URL: http://dspace.univd.edu.ua/xmlui/handle/123456789/96</p> <p>5. Швець Д. В., Бандурка О. М., Федоренко О. І., Мілорадова Н. Е., Бандурка І. О., Джагунов Г. В., Харченко С. В., Доценко В. В., Макарова О. П., Платковська О. В., Червоний П. Д., Радіонова Л. О., Геращенко, О. В. Психолого-педагогічні та правові засади діяльності поліції із захисту прав дитини : навч. посіб. Харків: ХНУВС, 2020. 284 с. URL: http://dspace.univd.edu.ua/xmlui/handle/123456789/96</p>
<p><u>Тема №8. Загальна теорія стресу. Стрес у роботі поліцейського</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Які існують суб'єктивні причини виникнення стресу? 2. Які індивідуальні особливості сприяють зниженню психологічної стійкості? 3. Які основні відмінності психологічних механізмів стресу від фізіологічних? 4. У яких формах проявляється стрес? 5. Які вирізняють стадії стресу? 6. Які умови сприяють переходу стресу в дистрес? 7. Як впливає стрес на особистість? 8. Які особистісні фактори підтримують психологічну стійкість особистості? 9. Як можна пояснити появу порушень когнітивних процесів при стресі? 10. Які фізіологічні механізми виникнення та протікання стресу? 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Євдокімова О. О., Жданова І. В., Швець Д. В., Александров Ю. В., Барко В. І., Горбик Н. К., Землянська О. В., Кобицова Ю. В., Ламаш І. В., Логачев М. Г., Посохова Я. С., Саппа М. М., Тюріна В. О., Філоненко В. М., Чепіга Л. П., Шахова О. Г., Шевченко Л. О., Шелкошвеев І. В., Шиліна А. А. Психологія у професійній діяльності поліції : навч. посіб. Харків: ХНУВС, 2018. 426 с. URL: http://dspace.univd.edu.ua/xmlui/handle/123456789/96 2. Клименко І. В., Швець Д. В., Євдокімова О. О., Посохова Я. С. Пам'ятка працівника Національної поліції України : інф.-довід. матеріал. Харків: ХНУВС, 2017. 52 с. URL: http://dspace.univd.edu.ua/xmlui/handle/123456789/5265 3. Логачев М. Г. Правові та психологічні аспекти застосування поліцією вогнепальної зброї: навч. посіб. Харків: ХНУВС, 2018. 232 с. URL: http://dspace.univd.edu.ua/xmlui/handle/123456789/96 4. Шахова О. Г. Соціальна психологія особистості: навч. посіб. Харків: Контраст, 2019. 116 с. URL: http://dspace.univd.edu.ua/xmlui/handle/123456789/96 5. Швець Д. В., Бандурка О. М., Федоренко О. І., Мілорадова Н. Е., Бандурка І. О., Джагунов Г. В., Харченко С. В., Доценко В. В., Макарова О. П., Платковська О. В., Червоний П. Д., Радіонова Л. О., Геращенко, О. В. Психолого-педагогічні та правові засади діяльності поліції із захисту прав дитини : навч. посіб. Харків: ХНУВС, 2020. 284 с. URL: http://dspace.univd.edu.ua/xmlui/handle/123456789/96
<p><u>Тема № 9. Професійний стрес. Стресогенні фактори в роботі поліцейського. Посттравматичний стресовий розлад</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Що таке «професійний стрес»? 2. Які психологічні чинники стресу працівників поліції? 3. Чи кожен екстремальний, суб'єктивно значимий вплив викликає розвиток стрес-реакції? 4. Які основні суб'єктивні фактори виникнення 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Євдокімова О. О., Жданова І. В., Швець Д. В., Александров Ю. В., Барко В. І., Горбик Н. К., Землянська О. В., Кобицова Ю. В., Ламаш І. В., Логачев М. Г., Посохова Я. С., Саппа М. М., Тюріна В. О., Філоненко В. М., Чепіга Л. П., Шахова О. Г., Шевченко Л. О., Шелкошвеев І. В., Шиліна А. А. Психологія у професійній діяльності поліції : навч. посіб. Харків:

<p>професійного стресу?</p> <p>5. Які чинники сприяють виникненню «синдрому емоційного вигорання»?</p> <p>6. Що таке «професійне вигорання» поліцейського і які шляхи його профілактики?</p> <p>7. Як «емоційне вигорання» впливає на ефективність роботи поліцейських?</p> <p>8. Яка роль мотивації в розвитку стресу?</p> <p>9. Які симптоми свідчать про наявність посттравматичного стресового розладу?</p> <p>10. Що призводить до виникнення травматичного стресу?</p> <p>11. Які вирізняють фази психологічної реакції на травму?</p> <p>12. За яких умов травматичний стрес не буде мати наслідків посттравматичного стресового розладу?</p>	<p>ХНУВС, 2018. 426 с. URL: http://dspace.univd.edu.ua/xmlui/handle/123456789/96</p> <p>2. Клименко І. В., Швець Д. В., Євдокімова О. О., Посохова Я. С. Пам'ятка працівника Національної поліції України : інф.-довід. матеріал. Харків: ХНУВС, 2017. 52 с. URL: http://dspace.univd.edu.ua/xmlui/handle/123456789/5265</p> <p>3. Логачев М. Г. Правові та психологічні аспекти застосування поліцією вогнепальної зброї: навч. посіб. Харків: ХНУВС, 2018. 232 с. URL: http://dspace.univd.edu.ua/xmlui/handle/123456789/96</p> <p>4. Шахова О. Г. Соціальна психологія особистості: навч. посіб. Харків: Контраст, 2019. 116 с. URL: http://dspace.univd.edu.ua/xmlui/handle/123456789/96</p> <p>5. Швець Д. В., Бандурка О. М., Федоренко О. І., Мілорадова Н. Е., Бандурка І. О., Джагунов Г. В., Харченко С. В., Доценко В. В., Макарова О. П., Платковська О. В., Червоний П. Д., Радіонова Л. О., Геращенко, О. В. Психолого-педагогічні та правові засади діяльності поліції із захисту прав дитини : навч. посіб. Харків: ХНУВС, 2020. 284 с. URL: http://dspace.univd.edu.ua/xmlui/handle/123456789/96</p>
<p><u>Тема №10. Ресурси стресостійкості та способи подолання стресу</u></p> <p>1. Які прийоми управління стресом може використовувати поліцейський під час перебування в екстремальній ситуації?</p> <p>2. Які прийоми дозволяють вплинути на психологічний емоційний стан після виходу зі стресової ситуації?</p> <p>3. Які існують способи зміни погляду на проблему, зміни ставлення до неї або іншої її інтерпретації?</p> <p>4. Які неефективні способи подолання стресу?</p> <p>5. Які існують способи усунення причин стресу шляхом вдосконалення поведінкових навичок?</p> <p>6. Яким чином можна підвищити особисту стресостійкість?</p> <p>7. Які існують «життєві», «психологічні» антистресові прийоми?</p> <p>8. Які техніки саморегуляції емоційного стану можуть бути використані під час перебування в екстремальній ситуації?</p>	<p>1. Євдокімова О. О., Жданова І. В., Швець Д. В., Александров Ю. В., Барко В. І., Горбик Н. К., Землянська О. В., Кобицова Ю. В., Ламаш І. В., Логачев М. Г., Посохова Я. С., Саппа М. М., Тюріна В. О., Філоненко В. М., Чепіга Л. П., Шахова О. Г., Шевченко Л. О., Шелкошвеев І. В., Шиліна А. А. Психологія у професійній діяльності поліції : навч. посіб. Харків: ХНУВС, 2018. 426 с. URL: http://dspace.univd.edu.ua/xmlui/handle/123456789/96</p> <p>2. Клименко І. В., Швець Д. В., Євдокімова О. О., Посохова Я. С. Пам'ятка працівника Національної поліції України : інф.-довід. матеріал. Харків: ХНУВС, 2017. 52 с. URL: http://dspace.univd.edu.ua/xmlui/handle/123456789/5265</p> <p>3. Логачев М. Г. Правові та психологічні аспекти застосування поліцією вогнепальної зброї: навч. посіб. Харків: ХНУВС, 2018. 232 с. URL: http://dspace.univd.edu.ua/xmlui/handle/123456789/96</p> <p>4. Шахова О. Г. Соціальна психологія особистості: навч. посіб. Харків: Контраст, 2019. 116 с. URL: http://dspace.univd.edu.ua/xmlui/handle/123456789/96</p> <p>5. Швець Д. В., Бандурка О. М., Федоренко О. І., Мілорадова Н. Е., Бандурка І. О., Джагунов Г. В., Харченко</p>

	<p>С. В., Доценко В. В., Макарова О. П., Платковська О. В., Червоний П. Д., Радіонова Л. О., Геращенко, О. В. Психолого-педагогічні та правові засади діяльності поліції із захисту прав дитини : навч. посіб. Харків: ХНУВС, 2020. 284 с. URL:http://dspace.univd.edu.ua/xmlui/handle/123456789/96</p>
<p><u>Тема № 11. Перша психологічна допомога в роботі поліцейського</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Яка перша психологічна допомога надається у випадках апатії? 2. Яка перша психологічна допомога надається у випадках страху? 3. Яка перша психологічна допомога надається у випадках неконтрольованої рухової активності? 4. Яка перша психологічна допомога надається у випадках агресії? 5. Яка перша психологічна допомога надається у випадках плачу? 6. Яка перша психологічна допомога надається у випадках істерики? 7. Яка перша психологічна допомога надається у випадках спілкування із жертвою насильства? 8. Яка перша психологічна допомога надається в ситуаціях суїциду? 9. Які правила спілкування з потерпілим? 10. Про що не рекомендується говорити під час спілкування з потерпілим? 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Борисова О. О. Поліцейська деонтологія : навчальний посібник. Одеса : Одеський державний університет внутрішніх справ, 2023. 164 с. URL: https://dspace.oduvs.edu.ua/server/api/core/bitstreams/7b38cfa8-f87e-4756-8ee7-a5e071acf466/content 2. Етичні основи правоохоронної діяльності : навчально-методичні рекомендації для студ. юридичного факультету. Луцьк : Волин. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2022. 36 с. URL: https://cutt.ly/eefqMMNv 3. Професійна етика. <i>Доброчесність та етика</i> / ООН. Відень, 2021. URL: https://www.unodc.org/documents/e4/IntegrityEthics/E4J_Integrity_and_Ethics_Module_14_final_UKR.pdf 4. Швець Д. В., Бандурка О. М., Федоренко О. І., Мілорадова Н. Е., Бандурка І. О., Джагунов Г. В., Харченко С. В., Доценко В. В., Макарова О. П., Платковська О. В., Червоний П. Д., Радіонова Л. О., Геращенко, О. В. Психолого-педагогічні та правові засади діяльності поліції із захисту прав дитини : навч. посіб. Харків: ХНУВС, 2020. 284 с. URL: http://dspace.univd.edu.ua/xmlui/handle/123456789/96

5. Індивідуальні завдання

5.1.1. Теми наукових есе

1. Виникнення етики як науки та її місце в системі філософського знання.
2. Предмет етики: історія формування.
3. Вплив етики на формування моральності особи.
4. Мораль як форма суспільної свідомості, її специфіка та види.
5. Сутність моралі, її структура та функції.
6. Сутність та структура моральної свідомості.
7. Моральна свідомість і моральна практика: проблеми взаємодії та взаємозв'язку.
8. Моральні відносини. Їх структура та функції.
9. Походження та етапи розвитку моралі. Загальнолюдське та конкретно-історичне в моралі.
10. Моральні засади формування і функціонування професійної етики.
11. Мораль і право як головні регулятори професійної діяльності юристів, їх єдність та відмінність (Закон України «Про захист суспільної моралі»).
12. Моральнісна сутність служіння суспільству і державі.
13. Поважне ставлення до закону як поняття моральності.
14. Загальнолюдське й професійне у моралі правозахисників.
15. Професійна етика як історичне і загальнокультурне явище.
16. Відображення принципів гуманізму, справедливості і законності в Загальній декларації прав людини та Європейській конвенції про захист прав людини й основних свобод.
17. Відображення принципів гуманізму, справедливості і законності у вітчизняному законодавстві.
18. Справедливість як категорія та принцип професійної етики правозахисників.
19. Співвідношення принципів законності та справедливості в професійній діяльності правозахисників.
20. Трудова мораль і професійна етика: співставлення та аналіз понять.
21. Морально-правовий зміст принципу законності та його застосування в діяльності правозахисників.
22. Непорушність принципів гуманізму, законності і справедливості та вимоги щодо їхнього дотримання у Кримінальному кодексі України.
23. Гуманізм та насилля в діяльності правозахисників.
24. Професійна етика правозахисників – складова частина загальнолюдської моралі (Конвенція про права дитини, Закон України «Про попередження насильства в сім'ї»).
25. Добро і зло як вихідні категорії етики. Специфіка їх прояву в правоохоронній діяльності.
26. Загальна характеристика принципів морального вибору. Гуманізм права та правоохоронної діяльності.

27. Взаємозв'язок мотиву, психологічного рішення та внутрішніх переконань у моральному виборі.
28. Моральний вибір у діяльності правозахисника. Моральна допустимість правового примусу.
29. Закон і моральна відповідальність правозахисників.
30. Ризик як засіб вирішення суперечностей у діяльності правозахисника.
31. Честь і гідність особи. Декларація проти катувань та інших жорстоких нелюдських або принижуючих гідність видів поведінки чи покарання: загальні положення.
32. Поняття особистої честі та гідності і гарантія їхнього дотримання в Європейській конвенції про захист прав людини й основних свобод та Конституції України.
33. Категорія обов'язку. Співвідношення службового та морального обов'язку в діяльності правозахисника.
34. Свіість як контрольно-регулятивний механізм моральної свідомості правозахисника.
35. Професійний обов'язок, честь і совість – основа моральних відносин у правоохоронній діяльності.
36. Моральний зміст сенсу життя та щастя. Основні сучасні підходи до розкриття категорій сенсу життя та щастя.
37. Життя і смерть як етична проблема.
38. Страх, сором, совість: співставлення та порівняльний аналіз понять.
39. Моральна природа конфліктів, їх сутність та структура.
40. Морально-професійна деформація: сутність та шляхи її подолання.
41. Специфіка морального фактору в службовій діяльності правозахисників.
42. Поняття «моральна культура». Взаємозалежність розвиненої моральної культури і професійних якостей правозахисника.
43. Службовий етикет правозахисників. Етика ділового спілкування.
44. Особливості службового етикету.
45. Імідж правозахисника як представника державної влади.
46. Мистецтво спілкування і проблеми формування позитивного іміджу правозахисника.
47. Культура взаємовідносин як визначальна складова службового етикету.
48. Професійна етика правозахисника. «Кодекс поведінки посадових осіб щодо дотримання правопорядку»: загальні положення.
49. Морально-психологічні підстави та етичні норми поведінки правозахисника в екстремальних ситуаціях.
50. Етика, етикет, імідж: співставлення та порівняльний аналіз понять.
51. Підстави для легітимності насильства в історії становлення і розвитку держави.
52. Смертна кара: правовий та етичний аспекти проблеми (Загальна декларація прав людини).
53. Расизм як етична і правова проблема сучасності (Декларація про ліквідацію всіх форм расової дискримінації).

54. Проблема дотримання універсальних принципів моралі у суспільствах перехідного типу.
55. Мозаїчний характер моралі сучасного суспільства.
56. Процес урбанізації як етико-правова проблема.
57. Патріотизм та космополітизм у сучасній етиці.
58. Біоетика як феномен сучасної прикладної етики.
59. Етичні цінності та ідеали сучасних молодіжних субкультур.
60. Самоосвіта і самовиховання як етична установка сучасної людини.
61. Стереотипи в українському суспільстві про працівників поліції.
62. Конфлікт, конфліктна ситуація, юридичний конфлікт: теоретичний огляд питання.
63. Динаміка конфлікту і алгоритм поведінки працівника поліції у ситуації конфлікту.
64. Характер і темперамент особистості як чинники успішного спілкування.
65. Емоційно-вольова сфера особистості працівника поліції.
66. «Гендер» і «стать»: спільне і відмінне.
67. Відмінності паритетного і гендерно-чутливого підходів у діяльності працівника поліції.
68. Перша психологічна допомога у діяльності працівника поліції.
69. Структурні компоненти професійно-правової свідомості.
70. Комунікативні бар'єри у спілкуванні працівників поліції, шляхи їх подолання.
71. Якості особистості, що ускладнюють спілкування.
72. «Компетентність», «соціальна компетентність», «соціально-психологічна компетентність», «комунікативна компетентність», «професійна компетентність», «життєва компетентність» працівників поліції : порівняльний аналіз понять.
73. Невербальні засоби спілкування.
74. Ефекти міжособистісного сприйняття.
75. Формування першого враження на людину.
76. Перцептивна сторона спілкування працівників поліції.
77. Психологічні методи впливу: метод надання інформації
78. Психологічні методи впливу: метод рефлексії.
79. Психологічні методи впливу: метод прикладу.
80. Психологічні методи впливу: метод психологічних «пасток».
81. Психологічні методи впливу: психологічне примушення.
82. Професійний стрес: поняття, ознаки, причини.
83. Критерії та показники професіоналізму працівника поліції.
84. Методи та форми організації професійно-психологічної підготовки.
85. Криза професійного розвитку.
86. Професійний відбір в системі МВС.
87. Фактори розвитку професійної деформації.

- 88.Закономірності формування першого враження про людину
- 89.Соціальні стереотипи.
- 90.Техніки та прийоми активного слухання.
- 91.Брехня, її види та прояви.
- 92.Досвід використання методів психологічного впливу у правоохоронній діяльності країн близького та далекого зарубіжжя.
- 93.Психопрофілактика наркоманії, алкоголізму та суїцидальних тенденцій серед працівників поліції.
- 94.Обличчя як об'єкт візуальної психодіагностики.
- 95.Психотехніка професійного спостереження за об'єктами та обстановкою.
- 96.Формування психологічної готовності працівників поліції до дій в екстремальних ситуаціях в умовах воєнного стану.
- 97.Високий рівень стресостійкості – запорука ефективного виконання службових обов'язків працівниками МВС.
- 98.Професійний стрес у діяльності працівника поліції в умовах воєнного стану.
- 99.Професійне вигорання: причини і наслідки.
100. Методика «Зелена кімната»: особливості і завдання.

6. Методи навчання

Методи навчання при проведенні лекцій: лекція із застосуванням проблемного методу; лекція-візуалізація (на основі методу наочності з використанням аудіо-, відеотехніки); лекція-презентація.

Методи навчання при проведенні семінарських занять: ситуативні задачі; диспут; дослідницький (проведення соціологічних досліджень (опитування); фронтальне опитування; круглі столи з проблемних питань; аналіз конкретних ситуацій.

7. Перелік питань та завдань, що виносяться на підсумковий контроль

Питання до заліку

1. Виникнення етики як науки та її місце в системі філософського знання.
2. Предмет етики: історія формування.
3. Вплив етики на формування моральності особи.
4. Мораль як форма суспільної свідомості, її специфіка та види.
5. Сутність моралі, її структура та функції.
6. Сутність та структура моральної свідомості.
7. Моральна свідомість і моральна практика: проблеми взаємодії та взаємозв'язку.
8. Моральні відносини. Їх структура та функції.
9. Походження та етапи розвитку моралі. Загальнолюдське та конкретно-історичне в моралі.
10. Моральні засади формування і функціонування професійної етики.
11. Мораль і право як головні регулятори професійної діяльності юристів, їх єдність та відмінність (Закон України «Про захист суспільної моралі»).
12. Поважне ставлення до закону як поняття моральності.
13. Загальнолюдське й професійне у моралі правозахисників.
14. Професійна етика як історичне і загальнокультурне явище.
15. Відображення принципів гуманізму, справедливості і законності в Загальній декларації прав людини та Європейській конвенції про захист прав людини й основних свобод.
16. Відображення принципів гуманізму, справедливості і законності у вітчизняному законодавстві.
17. Справедливість як категорія та принцип професійної етики правозахисників.
18. Співвідношення принципів законності та справедливості в професійній діяльності правозахисників.
19. Трудова мораль і професійна етика: співставлення та аналіз понять.
20. Морально-правовий зміст принципу законності та його застосування в діяльності правозахисників.
21. Непорушність принципів гуманізму, законності і справедливості та вимоги щодо їхнього дотримання у Кримінальному кодексі України.
22. Гуманізм та насилля в діяльності правозахисників.

23. Професійна етика правозахисників – складова частина загальнолюдської моралі (Конвенція про права дитини, Закон України «Про попередження насильства в сім'ї»).
24. Добро і зло як вихідні категорії етики. Специфіка їх прояву в правоохоронній діяльності.
25. Загальна характеристика принципів морального вибору. Гуманізм права та правоохоронної діяльності.
26. Взаємозв'язок мотиву, психологічного рішення та внутрішніх переконань у моральному виборі.
27. Моральний вибір у діяльності правозахисника. Моральна допустимість правового примусу.
28. Закон і моральна відповідальність правозахисників.
29. Ризик як засіб вирішення суперечностей у діяльності правозахисника.
30. Честь і гідність особи. Декларація проти катувань та інших жорстоких нелюдських або принижуючих гідність видів поводження чи покарання: загальні положення.
31. Поняття особистої честі та гідності і гарантія їхнього дотримання в Європейській конвенції про захист прав людини й основних свобод та Конституції України.
32. Категорія обов'язку. Співвідношення службового та морального обов'язку в діяльності правозахисника.
33. Совість як контрольно-регулятивний механізм моральної свідомості правозахисника.
34. Професійний обов'язок, честь і совість – основа моральних відносин у правоохоронній діяльності.
35. Моральний зміст сенсу життя та щастя. Основні сучасні підходи до розкриття категорій сенсу життя та щастя.
36. Страх, сором, совість: співставлення та порівняльний аналіз понять.
37. Моральна природа конфліктів, їх сутність та структура.
38. Морально-професійна деформація: сутність та шляхи її подолання.
39. Специфіка морального фактору в службовій діяльності правозахисників.
40. Поняття «моральна культура». Взаємозалежність розвиненої моральної культури і професійних якостей правозахисника.
41. Службовий етикет правозахисників. Етика ділового спілкування.
42. Особливості службового етикету.
43. Імідж правозахисника як представника державної влади.
44. Мистецтво спілкування і проблеми формування позитивного іміджу правозахисника.
45. Культура взаємовідносин як визначальна складова службового етикету.
46. Професійна етика правозахисника. «Кодекс поведінки посадових осіб щодо дотримання правопорядку»: загальні положення.
47. Морально-психологічні підстави та етичні норми поведінки правозахисника в екстремальних ситуаціях.
48. Етика, етикет, імідж: співставлення та порівняльний аналіз понять.

49. Смертна кара: правовий та етичний аспекти проблеми (Загальна декларація прав людини).
50. Расизм як етична і правова проблема сучасності (Декларація про ліквідацію всіх форм расової дискримінації).
51. Проблема дотримання універсальних принципів моралі у суспільствах перехідного типу.
52. Мозаїчний характер моралі сучасного суспільства.
53. Патріотизм та космополітизм у сучасній етиці.
54. Самоосвіта і самовиховання як етична установка сучасної людини.
55. Стереотипи в українському суспільстві про працівників поліції.
56. Конфлікт, конфліктна ситуація, юридичний конфлікт: теоретичний огляд питання.
57. Динаміка конфлікту і алгоритм поведінки працівника поліції у ситуації конфлікту.
58. Характер і темперамент особистості як чинники успішного спілкування.
59. Емоційно-вольова сфера особистості працівника поліції.
60. «Гендер» і «стать»: спільне і відмінне.
61. Відмінності паритетного і гендерно-чутливого підходів у діяльності працівника поліції.
62. Перша психологічна допомога у діяльності працівника поліції.
63. Структурні компоненти професійно-правової свідомості.
64. Комунікативні бар'єри у спілкуванні працівників поліції, шляхи їх подолання.
65. Якості особистості, що ускладнюють спілкування.
66. «Компетентність», «соціальна компетентність», «соціально-психологічна компетентність», «комунікативна компетентність», «професійна компетентність», «життєва компетентність» працівників поліції : порівняльний аналіз понять.
67. Невербальні засоби спілкування.
68. Ефекти міжособистісного сприйняття.
69. Формування першого враження на людину.
70. Професійний стрес: поняття, ознаки, причини.
71. Критерії та показники професіоналізму працівника поліції.
72. Методи та форми організації професійно-психологічної підготовки.
73. Криза професійного розвитку.
74. Професійний відбір в системі МВС.
75. Фактори розвитку професійної деформації.
76. Закономірності формування першого враження про людину
77. Соціальні стереотипи.
78. Техніки та прийоми активного слухання.
79. Брехня, її види та прояви.

80. Досвід використання методів психологічного впливу у правоохоронній діяльності країн близького та далекого зарубіжжя.
81. Психопрофілактика наркоманії, алкоголізму та суїцидальних тенденцій серед працівників поліції.
82. Обличчя як об'єкт візуальної психодіагностики.
83. Психотехніка професійного спостереження за об'єктами та обстановкою.
84. Формування психологічної готовності працівників поліції до дій в екстремальних ситуаціях в умовах воєнного стану.
85. Високий рівень стресостійкості – запорука ефективного виконання службових обов'язків працівниками МВС.
86. Професійний стрес у діяльності працівника поліції в умовах воєнного стану.
87. Професійне вигорання: причини і наслідки.
88. Методика «Зелена кімната»: особливості і завдання.

8. Критерії та засоби оцінювання результатів навчання здобувачів

Контрольні заходи оцінювання результатів навчання включають в себе поточний та підсумковий контроль.

Засобами оцінювання результатів навчання є: залік, тести, реферати, наукові есе, презентації результатів виконаних завдань та досліджень, інші види індивідуальних та групових завдань.

Поточний контроль. До форм поточного контролю належить оцінювання:

- рівня знань під час семінарських занять;
- якості виконання індивідуальної та самостійної роботи.

Поточний контроль здійснюється під час проведення семінарських занять і має на меті перевірку набутих здобувачем вищої освіти (далі – здобувач) знань, умінь та інших компетентностей з навчальної дисципліни.

У ході поточного контролю проводиться систематичний вимір приросту знань, їх корекція. Результати поточного контролю заносяться викладачем до журналів обліку роботи академічної групи за національної системою оцінювання («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»).

Оцінки за самостійну та індивідуальну роботу виставляються в журналі обліку роботи академічної групи окремою графою за національною системою оцінювання («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»). Результати цієї роботи враховуються під час виставлення підсумкових оцінок.

При розрахунку успішності здобувачів враховуються такі види робіт: навчальні заняття (семінарські, практичні); самостійна та індивідуальна роботи (виконання домашніх завдань, підготовка рефератів, наукових есе, проведення соціологічного дослідження, публікацій, виступи на наукових конференціях, семінарах та інше); контрольні роботи (виконання тестів, контрольних робіт у формі, передбаченій в робочою програмою навчальної дисципліни). Вони оцінюються за національною системою оцінювання («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»).

Здобувач, який отримав оцінку «незадовільно» за навчальні заняття або самостійну роботу, зобов'язаний перескласти її.

Загальна кількість балів (оцінка), отримана здобувачем за семестр перед підсумковим контролем, розраховується як середньоарифметичне значення з оцінок за навчальні заняття та самостійну роботу, та для переводу до 100-бальної системи помножується на коефіцієнт **10**.

$$\begin{array}{l} \text{Загальна кількість} \\ \text{балів (перед} \\ \text{підсумковим} \\ \text{контролем)} \end{array} = \left(\left(\begin{array}{l} \text{Результат} \\ \text{навчальних занять} \\ \text{за семестр} \end{array} + \begin{array}{l} \text{Результат} \\ \text{самостійної} \\ \text{роботи за семестр} \end{array} \right) / 2 \right) * 10$$

Підсумковий контроль. Підсумковий контроль проводиться з метою оцінки результатів навчання на певному ступені вищої освіти або на окремих його завершених етапах.

Для обліку результатів підсумкового контролю використовується поточно-накопичувальна інформація, яка реєструється в журналах обліку роботи

академічної групи. Результати підсумкового контролю з дисциплін відображаються у відомостях обліку успішності, навчальних картках здобувачів, залікових книжках. **Присутність здобувачів на проведенні підсумкового контролю (заліку) обов'язкова.** Якщо здобувач вищої освіти не з'явився на підсумковий контроль (залік), то науково-педагогічний працівник ставить у відомість обліку успішності відмітку «не з'явився».

Підсумковий контроль (залік) оцінюється за національною шкалою. Для переводу результатів, набраних на підсумковому контролі, з національної системи оцінювання в 100-бальну вводиться коефіцієнт **10**, таким чином максимальна кількість балів на підсумковому контролі (заліку), які використовуються при розрахунку успішності здобувачів, становить **50**.

Підсумкові бали з навчальної дисципліни визначаються як сума балів, отриманих здобувачем протягом семестру та балів, набраних на підсумковому контролі (заліку).

$$\text{Підсумкові бали навчальної дисципліни} = \text{Загальна кількість балів (перед підсумковим контролем)} + \text{Кількість балів за підсумковим контролем}$$

Здобувач вищої освіти, який під час складання підсумкового контролю (заліку) отримав незадовільну оцінку, складає його повторно. Повторне складання підсумкового заліку допускається не більше двох разів з кожної навчальної дисципліни: один раз – викладачеві, а другий – комісії, до складу якої входить керівник відповідної кафедри та 2-3 науково-педагогічних працівники.

Здобувач повинен отримати під час аудиторної та самостійної роботи необхідну кількість оцінок.

Робота під час навчальних занять	Самостійна та індивідуальна робота	Підсумковий контроль
Отримати не менше 4 позитивних оцінок (денна форма навчання)	Підготувати наукове есе, виконати завдання самостійної роботи до кожної теми	Отримати за підсумковий контроль не менше 30 балів

9. Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
		Оцінка	Пояснення
97-100	Відмінно («зараховано»)	A	«Відмінно» – теоретичний зміст курсу освоєний цілком, необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом сформовані, всі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання виконані в повному обсязі, відмінна робота без помилок або з однією незначною помилкою
94-96			
90-93			
85-89	Добре («зараховано»)	B	«Дуже добре» – теоретичний зміст курсу освоєний цілком, необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, всі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання виконані, якість виконання більшості з них оцінено числом балів, близьким до максимального, робота з двома – трьома незначними помилками
80-84			
75-79		C	«Добре» – теоретичний зміст курсу освоєний цілком, практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, всі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання виконані, якість виконання жодного з них не оцінено мінімальним числом балів, деякі види завдань виконані з помилками, робота з декількома незначними помилками, або з однією – двома значними помилками
70 – 74	Задовільно («зараховано»)	D	«Задовільно» – теоретичний зміст курсу освоєний не повністю, але прогалини не носять істотного характеру, необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, більшість передбачених програмою навчання навчальних завдань виконано, деякі з виконаних завдань, містять помилки, робота з трьома значними помилками
65 – 69			
60 – 64		E	«Достатньо» – теоретичний зміст курсу освоєний частково, деякі практичні навички роботи не сформовані, частина передбачених програмою навчання навчальних завдань не виконані, або якість виконання деяких з них оцінено числом балів, близьким до мінімального, робота, що задовольняє мінімуму критеріїв оцінки
40 – 59	Незадовільно («не зараховано»)	FX	«Умовно незадовільно» – теоретичний зміст курсу освоєний частково, необхідні практичні навички роботи не сформовані, більшість передбачених програм навчання, навчальних завдань не виконано, або якість їхнього виконання оцінено числом балів, близьким до мінімального; при додатковій самостійній роботі над матеріалом курсу можливе підвищення якості виконання навчальних завдань (з можливістю повторного складання), робота, що потребує доробки
21 – 40			
1–20		F	«Безумовно незадовільно» – теоретичний зміст курсу не освоєно, необхідні практичні навички роботи не сформовані, всі виконані навчальні завдання містять грубі помилки, додаткова самостійна робота над матеріалом курсу не приведе до значимого підвищення якості виконання навчальних завдань, робота, що потребує повної переробки

10. Рекомендована література

Основна

1. Бондарев Г. В., Круть П. П. Основи військової психології : навчальний посібник. Харків, 2020. 272 с. URL: <http://dspace.univd.edu.ua/xmlui/handle/123456789/96>
2. Борисова О. О. Поліцейська деонтологія : навчальний посібник. Одеса : Одеський державний університет внутрішніх справ, 2023. 164 с. URL: <https://dspace.oduvs.edu.ua/server/api/core/bitstreams/7b38cfa8-f87e-4756-8ee7-a5e071acf466/content>
3. Василевська Т. Е. Етика державного управління : підручник. Київ : НАДУ, 2015. 204 с. URL: <https://ktpu.kpi.ua/wp-content/uploads/2014/02/Etika-derzhavnogo-sluzhbovtsya.pdf>
4. Етика юриста : конспект лекцій / укладач Л. В. Теліженко. Суми : Сумський державний університет, 2020. 163 с. URL: https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream-download/123456789/80861/3/Telizhenko_etyka.pdf
5. Етичні основи правоохоронної діяльності : навчально-методичні рекомендації для студ. юридичного факультету. Луцьк : Волин. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2022. 36 с. URL: <https://cutt.ly/eefqMMNv>
6. Євдокімова О. О. Історія психології : навч. посіб. Харків : Константа, 2020. 320 с. URL: <http://dspace.univd.edu.ua/xmlui/handle/123456789/96>
7. Євдокімова О. О., Жданова І. В., Швець Д. В., Александров Ю. В., Барко В. І., Горбик Н. К., Землянська О. В., Кобикова Ю. В., Ламаш І. В., Логачев М. Г., Посохова Я. С., Саппа М. М., Тюріна В. О., Філоненко В. М., Чепіга Л. П., Шахова О. Г., Шевченко Л. О., Шелкошвєєв І. В., Шиліна А. А. Психологія у професійній діяльності поліції : навч. посіб. Харків: ХНУВС, 2018. 426 с. URL: <http://dspace.univd.edu.ua/xmlui/handle/123456789/96>
8. Клименко І. В., Швець Д. В., Євдокімова О. О., Посохова Я. С. Пам'ятка працівника Національної поліції України : інф.-довід. матеріал. Харків: ХНУВС, 2017. 52 с. URL: <http://dspace.univd.edu.ua/xmlui/handle/123456789/5265>
9. Логачев М. Г. Правові та психологічні аспекти застосування поліцією вогнепальної зброї: навч. посіб. Харків: ХНУВС, 2018. 232 с. URL: <http://dspace.univd.edu.ua/xmlui/handle/123456789/96>
10. Мітченко К. В. Професійно-психологічна підготовка поліцейських : практикум. Дніпро : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2023. 68 с. URL: <https://cutt.ly/fed7zrjS>
11. Мулярчук Є. І. Покликання і професія в аспекті етичної мотивації. *Мультиверсум. Філософський альманах*. 2019. Вип.1-2 С. 167–168. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Multi_2019_1-2_12
12. Професійна етика юриста : навчально-методичний посібник (у схемах) / за наук. ред. проф. В. С. Бліхара. Львів : ПП «Арал», 2018. 108 с. URL: <https://dspace.lvduvs.edu.ua/bitstream/1234567890/2357/1/%D0%9F%D0%95%D0%AE%20.pdf>

13. Професійна етика. *Доброчесність та етика* / ООН. Відень, 2021. URL: https://www.unodc.org/documents/e4j/IntegrityEthics/E4J_Integrity_and_Ethics_Module_14_final_UKR.pdf
14. Ризики в сучасному нестабільному суспільстві: соціальні і культурні виміри / за ред. Л. Г. Скокової. Київ: Інститут соціології НАН України, 2021. 295 с. URL: https://i-soc.com.ua/assets/files/journal/monografiya21_04_22.pdf
15. Шахова О. Г. Соціальна психологія особистості: навч. посіб. Харків: Контраст, 2019. 116 с. URL: <http://dspace.univd.edu.ua/xmlui/handle/123456789/96>
16. Швець Д. В., Бандурка О. М., Федоренко О. І., Мілорадова Н. Е., Бандурка І. О., Джагунов Г. В., Харченко С. В., Доценко В. В., Макарова О. П., Платковська О. В., Червоний П. Д., Радіонова Л. О., Геращенко, О. В. Психолого-педагогічні та правові засади діяльності поліції із захисту прав дитини : навч. посіб. Харків: ХНУВС, 2020. 284 с. URL: <http://dspace.univd.edu.ua/xmlui/handle/123456789/96>
17. Шевченко Л. О., Кобикова Ю. В., Ламаш І. В., Форотинська О. В., Чепіга Л. П., Штриголь Д. В. Гендер у психологічних та соціологічних дослідженнях : навч. посіб. Київ, 2015. 148 с. <http://dspace.univd.edu.ua/xmlui/handle/123456789/96>

Додаткова

1. Аналіз даних і розробка рекомендацій в боротьбі з антисемітизмом та ксенофобією щодо ромів в Україні: за рівні права та рівні можливості. Фонд EVZ «Пам'ять, відповідальність, майбутнє», 2017. URL: [http://kngu.org/sites/default/files/evz_report_2017_print_re%20\(1\).pdf](http://kngu.org/sites/default/files/evz_report_2017_print_re%20(1).pdf)
2. Білоус Т. Л. Професійний саморозвиток і самовиховання майбутніх фахівців як складові сучасного освітнього процесу в умовах воєнного стану. *Інноваційна педагогіка*. Одеса : видавничий дім «Гельветика». 2023. Вип. 61. Т. 1. С. 93–97. URL: <https://univd.edu.ua/science-issue/issue/5836>
3. Білоус Т. Л. Соціально-психологічні передумови корупції працівників правоохоронних органів. *Протидія корупції: правове регулювання і практичний досвід* : тези доповідей міжнародної науково-практичної конференції (м. Вінниця, 28 жовт. 2022 р.). / МВС України, Харків. нац. ун-т внут. справ, наук. парк «Наука та безпека». Харків : ХНУВС, 2022. С. 127–129. URL: <http://dspace.univd.edu.ua/xmlui/handle/123456789/14831>
4. Білоус Т. Л. Шляхи формування надійності працівників органів внутрішніх справ до роботи в екстремальних умовах. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології* : наук. журнал / голов. ред. А. А. Сбруєва. Суми : Вид-во Сум ДПУ імені А. С. Макаренка, 2016. № 1 (55). С. 36–44. URL: https://library.sspu.edu.ua/wp-content/uploads/2018/04/1_16.pdf#page=36
5. Білоус Т. Л. Манько В. О. Соціально-психологічні передумови корупції працівників правоохоронних органів. *Протидія корупції: правове регулювання і практичний досвід* : тези доп. міжнар. наук.-практ. конф. (м. Вінниця, 28 жовт. 2022 р.). / МВС України, Харків. нац. ун-т внут. справ, наук. парк «Наука та безпека». Харків : ХНУВС, 2022. С. 127–129. URL: <https://univd.edu.ua/uk/dir/401/arkhiv-konferentsiy-seminariv-ta-kruglykh-stoliv>

6. Білоус Т. Л., Кугуєнко Д. О. Надання домедичної допомоги постраждалим із психогенними реакціями в надзвичайних ситуація. *Питання сучасної науки і права* : матеріали XIII Всеукраїнській науково-практичній конференції здобувачів вищої освіти (21 квітня 2023 р., м. Суми)/Сумська філія ХНУВС. Суми : СФХНУВС, 2023. С. 206–208. URL: https://sumy.univd.edu.ua/files/conference/kafjur_20_04_2023.pdf

7. Білоус Т. Л., Лахтарина Т. М. Дослідження професійної деформації працівників правоохоронної органів. *Питання сучасної науки і права* : матеріали XIII Всеукраїнській науково-практичній конференції здобувачів вищої освіти (21 квітня 2023 р., м. Суми) / Сумська філія ХНУВС. Суми : СФХНУВС, 2023. С. 209–212. URL: <https://sumy.univd.edu.ua/uk/dir/66/materialy-naukovo-praktychnykh-konferentsiy>

8. Бортник С. М. Деформація правосвідомості як чинник делінквентної поведінки особистості. *Психологічні та педагогічні проблеми професійної освіти та патріотичного виховання персоналу системи МВС України* : тези доп. наук.-практ. конф. (м. Харків, 2 квіт. 2021 р.). Харків : ХНУВС, 2021. С. 259–262. URL: <http://dspace.univd.edu.ua/xmlui/handle/123456789/97/recent-submissions?offset=40>

9. Варварич Є. П. Нагальні проблеми повоєнної реабілітації в Україні. *Юридична осінь 2023 року* : зб. тез доповідей та наукових повідомл. учасників міжнар. наук.-практ. конф. молодих учених та студентів (Харків, 17 листопада 2023 р.) / за заг. ред. Д. В. Лученка. Х. : Нац. юр. ун-т імені Ярослава Мудрого, 2023. С. 244–247. URL: https://nauka.nlu.edu.ua/nauka/download/zbimiki_konf/yr_osin_2023.pdf

10. Гарасимів Т., Базарник М. Методологічна дилема дефініції «соціалізація» у філософсько-правових концепціях. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Юридичні науки*. Львів, 2016. № 855. С. 158–162. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vnulpurn_2016_855_25

11. Гендер у психологічних та соціологічних дослідженнях : навч. посіб. / Л. О. Шевченко, Ю. В. Кобікова, І. В. Ламаш та ін.; [Міжнар. благод. фонд «СНІД Фонд Схід-Захід», Харк. нац. ун-т внутр. справ]. Київ : [б.в.], 2015. 148 с. URL: <https://dspace.univd.edu.ua/server/api/core/bitstreams/e7e1220c-14f3-421e-86c7-1f99f1331c79/content>

12. Геращенко Т. Г. Забезпечення гендерної рівності в умовах воєнного стану. *Правова наука і державотворення в Україні у контексті інтеграційних процесів* : матеріали XIV Міжнародної науково-практичної конференції (м. Суми, 19-20 травня 2023 р.). Суми : Сумська філія ХНУВС, 2023. С. 203–204. URL: https://sumy.univd.edu.ua/files/conference/kafjur_05_06_2023.pdf

13. Глобальні та локальні кризи: переосмислюючи українське суспільство : матеріали Міжнародних соціологічних читань пам'яті Н. В. Паніної / За наук. ред. Є. І. Головахи, О. Г. Стегнія, О. О. Максименко. Київ : Інститут соціології НАН України, 2021. 170 с. URL: <https://cutt.ly/WedV8mmu>

14. Демиденко Н. М., Білоус Т. Л. Поняття, предмет і метод юридичної психології. *Вісник Харківського національного університету внутрішніх справ*. 2023. № 2 (101). Ч.2. С. 317–323. URL: <https://univd.edu.ua/science-issue/issue/5837>

15. Демиденко Н. М. Повоєнна реабілітація : зарубіжний досвід. *Психологія особистості фахівця в умовах воєнного часу та поствоєнної реабілітації* : матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Львів, 27 жовтня 2023 р.). Львів, 2023. С. 97–100. URL: <https://www.lvduvs.edu.ua/uk/library/materialy-naukovykh-konferentsii.html>

16. Дудченко С. В., Пономаренко Т. О. Стресостійкість і важливість збереження ментального здоров'я: сучасні реалії України. *Нотатки сучасної науки* : електронний мультидисциплінарний науковий часопис. Харків : СГ НТМ «Новий курс», 2024. № 13. С. 26–27. URL: <https://www.newroute.org.ua/wp-content/uploads/2024/02/nsn-13.pdf>

17. Книш М., Котик Л. Глобальні проблеми людства : навч. посібник. Львів : ПростірМ, 2021. 130 с. URL: https://geography.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/07/Kotykh-Knysh-Globalni_problemy_liudstva-book.pdf

18. Кравченко Т. О. Технології, які змінюють суспільство. Суспільство, що трансформує етику (філософський аналіз). *Молодий вчений*. 2017. № 3 (43). С. 38–44. URL: <http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2017/3/10.pdf>

19. Ксенофобія в Україні 2018 р. Інформаційно-аналітична доповідь за результатами моніторингу / М. Бондар, В. Ліхачов. К., 2019. URL: http://www.romagenocide.com.ua/data/files/Xenophobia_in_Ukraine_2018Ukr.pdf

20. Кулик К. М., Манько В. О. Психологічна адаптація особистості в екстремальних умовах: теоретичний аспект. *Питання сучасної науки і права* : матеріали XIV Всеукраїнської науково-практичної конференції здобувачів вищої освіти (26 квітня 2024 року, м. Суми) / Сумська філія Харківського національного університету внутрішніх справ. Суми : СФ ХНУВС, 2024. С. 347–348. URL: https://sumy.univd.edu.ua/files/conference/questions_science_pravo_2024_zbimik.pdf

21. Кущенко В. О., Водолазський Я. О. Психологічна адаптація працівників Національної поліції до дій в екстремальних ситуаціях на прикладі масових заворушень. *Підготовка поліцейських в умовах реформування системи МВС України* : зб. наук. пр. Харків : ХНУВС, 2021. С. 153–156. URL: <http://dspace.univd.edu.ua/xmlui/handle/123456789/97/recent-submissions?offset=20>

22. Мілорадова Н. Е. Тренінг «Психологія допиту» як засіб формування комунікативної компетентності слідчих. *Психологічні та педагогічні проблеми професійної освіти та патріотичного виховання персоналу системи МВС України* : тези доп. наук.-практ. конф. (м. Харків, 2 квіт. 2021 р.). Харків : ХНУВС, 2021. С. 58–61. URL: <http://dspace.univd.edu.ua/xmlui/handle/123456789/97/recent-submissions?offset=40>

23. Мілорадова Н. Е., Твердохлебова Н. Є. Застосування професійно-психологічного квесту у професійній підготовці поліцейських. *Право і безпека*. 2021. № 1 (80). С. 109–116. URL: <http://dspace.univd.edu.ua/xmlui/handle/123456789/97/recent-submissions?offset=20>

24. Моргунов О. А. Формування професійних компетентностей у майбутніх офіцерів Національної поліції України в умовах значного психофізичного навантаження. *Шлях успіху і перспективи розвитку (до 26 річниці заснування Харківського національного університету внутрішніх справ* :

матеріали міжнар. наук.-практ. конф. (м. Харків, 20 листоп. 2020 р.). Харків : ХНУВС, 2020. С. 348–350. URL: <http://dspace.univd.edu.ua/xmlui/handle/123456789/97>

25. Новікова Н. А., Сазонова Т. В. Розвиток саморегуляції – складова ефективної професійної діяльності майбутніх правоохоронців. *Підготовка поліцейських в умовах реформування системи МВС України* : зб. наук. пр. Харків: ХНУВС, 2019. С. 165–167. URL: <http://dspace.univd.edu.ua/xmlui/handle/123456789/97/recent-submissions?offset=120>

26. Платковська О. В. Психологічні особливості конфліктної поведінки працівників поліції: гендерний аспект. *Право і безпека*. Харків, 2021. № 2 (81). С. 122–129. URL: <http://dspace.univd.edu.ua/xmlui/handle/123456789/97/recent-submissions?offset=20>

27. Пономаренко Т. О. Існування людини в умовах «соціального канібалізму»: виклики сучасності (філософсько-аксіологічний аналіз). *Філософія науки: традиції та інновації* : науковий журнал / МОН України, Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка ; [редкол.: М. М. Ведмедєв, В. С. Бугрій, І. О. Снегірьов та ін.]. Суми : СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2019. № 1 (19). С. 65–78. URL: <https://repository.sspu.edu.ua/bitstream/123456789/8365/1/ponomarenko.pdf>

28. Пономаренко Т. О., Рудь В. О. Імплементация світових цінностей в український аксіологічний простір: філософський аналіз. *Становлення сучасної Української держави: роль європейських цінностей у формуванні демократичного буття = The Formation of the Modern Ukrainian State : The Role of European Values in the Formation of Democratic Life* : міжнар. наук. конф. в рамках міжнар. проєкту Erasmus+ за напрямком Jean Monnet «Implementation of European values as a basis of democracy in Ukraine» (7 листоп. 2023 р., м. Миколаїв) / М-во освіти і науки України ; ЧНУ ім. Петра Могили. Миколаїв : Вид-во ЧНУ ім. Петра Могили, 2023. С 103–106. URL: <https://cutt.ly/KedV3f0b>

29. Пономаренко Т. О., Дудченко С. В. Стресостійкість як запорука ефективної діяльності працівників поліції в екстремальних умовах. *Information technologies in education, technology and industry* : Abstracts of VII International Scientific and Practical Conference (February 19-21, 2024, Madrid, Spain). Madrid, Spain, 2024. P. 235–239. URL: <https://eu-conf.com/wp-content/uploads/2024/02/INFORMATION-TECHNOLOGIES-IN-EDUCATION-TECHNOLOGY-AND-INDUSTRY.pdf>

30. Професійна етика вищої освіти : навч. посіб. для осіб, що навчаються в магістратурі за спеціальністю «Педагогіка вищої школи». / А. П. Алексеєнко, К. І. Карпенко, Л. О. Гончаренко, В. В. Дейнека. Харків: ХНМУ, 2015. 77 с. URL: <https://cutt.ly/oefwoNTK>

31. Психологія екстремальної діяльності : навч. посіб. / І. І. Приходько, О. С. Колесніченко, О. В. Тімченко та ін. / За заг. ред. проф. І. І. Приходька. Х. : НА НГУ, 2016. 571 с. URL: https://books.ndcnangu.co.ua/knigi/posib_psykholohiia_ekstr_diialn_2016.pdf

32. Сашуріна О. Ю., Ларіонов С. О. Психологічні ресурси особистості правоохоронців на етапі фахової підготовки. *Science and Education = Наука і Освіта*. 2021. № 3. С. 29–37. URL: <http://dspace.univd.edu.ua/xmlui/handle/123456789/97>

33. Соколов О. А. Особливості особистісно-професійної відповідальності поліцейських : автореф. дис. Харків, 2021. URL: <http://dspace.univd.edu.ua/xmlui/handle/123456789/196>
34. Федоренко О. І. Сутність і складові професійної культури працівників правоохоронних органів. *Вісник Національної академії Державної прикордонної служби України*. 2019. Вип. 4. URL: <http://dspace.univd.edu.ua/xmlui/handle/123456789/97/recent-submissions?offset=20>
35. Федоренко О. І., Петрук О. В. Комунікативний тренінг як засіб формування професійної культури майбутніх бакалаврів військової юстиції. *European scientific discussions : proceedings of VI international scientific and practical conference (Rome, Italy, 25-27 April 2021)*. Rome, 2021. P. 292–295. URL: <http://dspace.univd.edu.ua/xmlui/handle/123456789/97/recent-submissions?offset=20>
36. Харченко С. В. Особливості взаємозв'язків стильових показників когнітивної діяльності курсантів і характером їх поведінки у стресовій ситуації. *Психологічні та педагогічні проблеми професійної освіти та патріотичного виховання персоналу системи МВС України : тези доп. наук.-практ. конф. (м. Харків, 2 квіт. 2021 р.)*. Харків: ХНУВС, 2021. С. 159–162. URL: <http://dspace.univd.edu.ua/xmlui/handle/123456789/97/recent-submissions?offset=40>
37. Чекуров П. О. Гендерні аспекти девіантної поведінки в підлітковому віці. (Актуальні напрями практичної психології і психотерапії : матеріали VIII Міжнар. наук.-практ. конф. молодих вчених, студентів та аспірантів (м. Харків, 16 груд. 2020 р.)). Харків: ХНУВС, 2020. С. 205–208. URL: <http://dspace.univd.edu.ua/xmlui/handle/123456789/97/recent-submissions?offset=60>
38. Швець Д. В. Когнітивні стилі у контексті професійної діяльності поліцейських. *Актуальні проблеми кримінального процесу та криміналістики : тези доп. Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Харків, 29 жовт. 2021 р.)*. Харків : ХНУВС, 2021. С. 22–24. URL: <http://dspace.univd.edu.ua/xmlui/handle/123456789/97>
39. Швець Д. В. Психологічні та правові засади формування особистості поліцейського в Україні : монографія. Харків : Майдан, 2018. 518 с. URL: <http://dspace.univd.edu.ua/xmlui/handle/123456789/95>
40. Швець Д. В. Формування особистості поліцейського в умовах фахової підготовки та професійної діяльності: правові та психологічні аспекти : автореф. дис. Київ, 2019. URL: <http://dspace.univd.edu.ua/xmlui/handle/123456789/196>
41. Швець Д. В., Бойчук С. С. Психологічна підготовка поліцейських «КОРД»: принципи, сутність та зміст. *Особистість, суспільство, закон : тези доп. учасників міжнар. наук.-практ. конф., присвяч. пам'яті проф. С. П. Бочарової (м. Харків, 15 квіт. 2021 р.)*. Харків: ХНУВС, 2021. С. 212–217. URL: <http://dspace.univd.edu.ua/xmlui/handle/123456789/97/recent-submissions?offset=40>
42. Шломін О. Ю. Психологічні особливості професіогенезу працівників підрозділів превентивної діяльності Національної поліції України : автореф. дис. Харків, 2020. URL: <http://dspace.univd.edu.ua/xmlui/handle/123456789/196>

Нормативно-правові акти

1. Міжнародний кодекс поведінки державних посадових осіб від 23.07.1996р. документ 995_788. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_788#Text
2. Декларація прав дитини: резолюція 1386 (XIV) Генеральної Асамблеї ООН від 20 листопада 1959 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_384#Text
3. Декларація принципів толерантності: затв. резолюцією 5.61 Генеральної конференції ЮНЕСКО від 16.11.1995 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_503.
4. Декларація про ліквідацію всіх форм нетерпимості та дискримінації на основі релігії або переконань: резолюція 36/55 Генеральної Асамблеї ООН від 25 листоп. 1981 р. URL: <http://dspace.nbuv.gov.ua/handle/123456789/43860>
5. Декларація про поліцію: затв. резолюцією № 690 (1979) Парламентської асамблеї Ради Європи від 08.05.1979 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_803#Text
6. Європейський кодекс поліцейської етики: ухвал. рекомендацією Rec (2001) 10 Комітету Міністрів Ради Європи від 19.09.2001 р. URL: <http://pravo.org.ua/files/Criminal%20justice/rec1.pdf>.
7. Загальна декларація прав людини: затв. резолюцією 217 А (III) Генеральної Асамблеї ООН від 10.12.1948 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_015.
8. Кодекс поведінки посадових осіб з підтримання правопорядку: затв. резолюцією 34/169 Генеральної Асамблеї ООН від 17.12.1979 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_282.
9. Конвенція Організації Об'єднаних Націй проти корупції: ратиф. Законом України від 18.10.2006 р. № 251-V. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/251-16>.
10. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод: прийнята Радою Європи 04.11.1950 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004.
11. Конвенція про права дитини: редакц. затв. резолюцією 50/155 Генеральної Асамблеї ООН від 21.12.1995 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_021 .
12. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 р. № 254к/96. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>.
13. Міжнародний кодекс поведінки державних посадових осіб: затв. резолюцією 51/59 Генеральної Асамблеї ООН від 12.12.1996 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_788.
14. Основоположні принципи застосування сили та вогнепальної зброї службовцями органів правопорядку: затв. резолюцією восьмого Конгресу ООН з попередження злочинності та поведіння з порушниками від 07.09.1990 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_334.
15. Про Дисциплінарний статут Національної поліції України: Закон України від 15.03.2018 № 2337-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2337-19>

16. Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків: Закон України від 08.09.2005 № 2866-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2866-15>.
17. Про засади запобігання та протидії дискримінації в Україні: Закон України від 06.09.2012 р. № 5207-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5207-17#Text>
18. Про запобігання корупції: Закон України від 14.10.2014 р. № 1700-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18>.
19. Про затвердження Порядку проведення оцінки рівня довіри населення до Національної поліції : постанова Кабінету Міністрів України від 7 лют. 2018 р. № 58. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/58-2018-%D0%BF#Text>
20. Про затвердження Правил етичної поведінки поліцейських: Наказ МВС України від 09.11.2016 № 1179. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1576-16>.
21. Про затвердження Правил носіння однострою поліцейських : наказ МВС України від 19 серп. 2017 р. № 718. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1122-17#Text>
22. Про захист суспільної моралі: Закон України від 20.11.2003 № 1296-IV. Дата оновлення: 09.12.2015 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1296-15>.
23. Про національну безпеку: Закон України від 21 червня 2018 року № 2469-VII. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19#Text>
24. Про Національну поліцію: Закон України від 02.07.2015 № 580-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19>.
25. Про попередження насильства в сім'ї: Закон України від 15.11.2001 р. № 2789-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2789-14#Text>
26. Про свободу совісті та релігійні організації : Закон України від 23 квіт. 1991 р. № 87-XII. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/987-12#Text>
27. Про затвердження Кодексу поведінки працівників, до функціональних обов'язків яких належить здійснення управління кордонами від 05.07.2011р. за №z0922-11. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0922-11#Text>

Інформаційні ресурси в Інтернеті:

1. Інститут демографії і соціальних досліджень імені В. М. Птухи НАН України. URL: <http://www.idss.org.ua>
2. Інституційний репозитарій ХНУВС. Психологія. URL: <https://dspace.univd.edu.ua/communities/09bbb8bd-3daa-4342-871b-c60ad7fa21ac>
3. Науковий журнал «Право і безпека». URL: <https://dspace.univd.edu.ua/communities/fc6998f5-f1b1-4eed-ad35-2a26790d9093>
4. Публікації Інституту соціології НАН України. URL: <https://i-soc.com.ua/ua/edition/publications>
5. Соціальні виміри суспільства (збірники наукових праць). URL: <https://i-soc.com.ua/ua/edition/socialni-vimiri-suspilstva/>
6. Цілі сталого розвитку. URL: <https://ukraine.un.org/uk/sdgs>